

CLASA PREGĂTITOARE- punte spre viața de școlar

**Prof. înv. primar Boca Maria Daniela
Învățătoare Nistor Liana Monica
Școala Gimnazială „IOAN VLĂDUȚIU”,
Luduș, Mureș**

Motto: „Lăsați jocul copiilor, poveștile, florile, surâsul. Nu le aglomerați bulevardele copilăriei cu semafoare de direcție.”

(Valeriu Sârbu - „Poeme banale”)

Anul școlar 2012-2013 a implementat clasa pregătitoare ca etapă care face trecerea de la grădiniță la școală. Rațiunea acestei măsuri de introducere a clasei pregătitoare în ciclul primar e simplă: socializarea mai timpurie într-un mediu organizat este benefică pentru dezvoltarea personalității copilului. Trecerea bruscă de la jocurile copilăriei la activitățile școlare poate fi uneori traumatizantă pentru copil. Primul contact cu școala trebuie să fie natural și plăcut.

Introducerea clasei pregătitoare își propune să asigure trecerea treptată a copiilor de la grădiniță (pentru cei care au urmat-o) sau de la viața exclusiv de familie (pentru cei care nu au mers la grădiniță) la viața școlară. În această clasă, adesea sub formă ludică, copilul este pregătit pentru cerințele mediului școlar și învață să fie responsabil.

Prin această tranziție au loc schimbări importante, unele care sunt caracteristice trecerii de la grădiniță la școală în general (schimbări generale), iar altele care sunt proprii acestei etape (schimbări specifice):

Schimbările generale se referă la:

- ❖ mediul fizic (locația, sala de clasă);
- ❖ programul copilului – durata activităților, perioada de timp în care copilul este la școală;
- ❖ programa (în general asemănătoare cu programa utilizată anterior în grupele pregătitoare de la grădinițe);
- ❖ persoana responsabilă cu realizarea activităților din clasa pregătitoare (învățătorul/învățătoarea);
- ❖ colegii copilului.

Schimbările specifice au în vedere:

- ✓ activități care au ca rezultat dezvoltarea aptitudinilor școlare (etapele premergătoare scris-cititului, coordonarea ochi-mână, comportament adecvat în situații cum ar fi activitățile în echipă, activitățile structurate impuse etc.);
- ✓ posibilitatea de a identifica probleme de comportament sau dificultăți de învățare, fără ca acest lucru să afecteze negativ adaptarea copilului la școală. În cazul în care sunt identificate astfel de probleme, copilul poate fi îndrumat înspre asistența de specialitate.

De ce clasa pregătitoare?

Clasa pregătitoare are un dublu rol: pe de o parte de consolidare a cunoștințelor deja dobândite și, pe de altă parte, de socializare și adaptare la schimbare. În plus, clasa pregătitoare oferă tuturor copiilor un start mai bun în viața școlară.

Activitățile organizate în clasa pregătitoare constituie modalități eficiente de pregătire pentru școală, condiție necesară pentru succesul în clasa I. Menirea acestei clase este de a da posibilitatea copiilor să dobândească pregătirea necesară pentru începerea activității școlare, iar sub aspect formativ, pentru a ajunge la dezvoltarea optimă a proceselor psihice de cunoaștere.

Unii părinți doresc să își înscrie copiii la școală mai devreme (la 6 ani), deoarece consideră că aceștia sunt pregătiți pentru acest pas. Alteori însă, părinții preferă să amâne acest moment din motive cum ar fi:

- nevoia pentru maturizarea emoțională a copilului
- probleme de comportament la grădiniță
- nefrecventarea grădiniței
- programul părintelui care nu permite adaptarea la programul de la școală al copilului etc.

Trecerea copilului în clasa pregătitoare prezintă atât avantaje cât și dezavantaje. Iată câteva dintre acestea:

Avantaje:

- ✓ Activități desfășurate în cadrul școlii la o vârstă adecvată fără a primi calificative (6 ani este vârsta la care copiii pot fi pregătiți deja pentru școală). Pentru copiii care nu sunt pregătiți pentru școală, anul acesta este unul de evaluare, pregătire, acțiuni pentru remediere, intervenție etc.
- ✓ Acomodarea cu mediul din școală și cu personalul de la școală.
- ✓ Asigurarea unei pregătiri adecvate pentru copiii care la grădiniță nu ar fi făcut grupa pregătitoare sau care nu au frecventat grădinița.
- ✓ Asigurarea unei *pregătiri* adecvate *pentru școală*.

Dezavantaje:

- ☞ schimbările legate de programul copilului (program mai scurt)
- ☞ schimbarea survine mai repede decât a fost planificată de către familie
- ☞ mediul școlar poate fi nepregătit pentru a integra copiii în clasa pregătitoare.

Implicațiile trecerii clasei pregătitoare în ciclul primar

Decizia de trecere a clasei pregătitoare din învățământul preșcolar în învățământul primar a avut implicații în plan curricular, administrativ și în planul formării/perfecționării cadrelor didactice.

În plan curricular:

În acest sens, a fost necesară o restructurare și adaptare a curriculumului definit anterior pentru grupa pregătitoare, ținând cont de următoarele principii:

- *Principiul considerării copilului ca un întreg*, abordarea holistică a dezvoltării copilului presupune preocuparea permanentă a cadrelor didactice pentru cunoașterea copilului ca individualitate și adaptarea programelor educaționale la profilul individual al subiectului supus educației, condiție esențială pentru formarea unei personalități integrale și armonioase;
- *Principiul respectării depline a drepturilor copilului* cuprinse în documente promovate la nivel național și internațional (ex.: acces la educație, șanse egale, dreptul de a fi ascultat, dreptul de a avea o opinie etc.);
- *Principiul medierii învățării în cadrul procesului educațional* ;
- *Principiul diferențierii și individualizării*, care implică, printre altele:
 - identificarea timpurie a copiilor cu cerințe educative speciale și cu risc de eșec școlar;
 - derularea unor programe de diferențiere și individualizare curriculară, care să permită evitarea apariției problemelor asociate sau efectelor secundare unei rămâneri în urmă în dezvoltare;
 - promovarea unor acțiuni complexe de asistență psihopedagogică, medicală, socială care să dubleze intervenția educațională diferențiată;
 - asigurarea intervenției educaționale precoce pentru depășirea dificultăților într-un mediu tolerant și flexibil;
 - asigurarea șanselor egale de dezvoltare a fiecărei individualități și pregătirea pentru integrarea socială și școlară.

Așadar, activitățile ar trebui să țintească „zona proximei dezvoltări, iar adaptarea curriculară să vizeze conținuturile, procesele, mediul și produsele așteptate de la copii în urma parcurgerii activităților de învățare.

- *Principiul învățării prin joc* (jocul trebuie valorificat ca modalitate de abordare integrată în cadrul activităților)

- *Principiul abordării integrate a curriculumului.* Studiarea integrată a realității îi permite copilului explorarea în mod global a mai multor domenii de cunoaștere, iar abordarea interdisciplinară a conținuturilor permite luarea în considerare a nevoilor de cunoaștere a copiilor mici și abordarea unor subiecte de interes

- *Principiul diversității contextelor și situațiilor de învățare* (cu cât contextele de învățare sunt mai diverse ca atât sunt mai valoroase experimentele de învățare).

- *Principiul alternării formelor de organizare a activității și a strategiilor de învățare.* Învățarea are loc fie prin sarcini individuale, fie prin sarcini în perechi sau în grupuri mici, fie cu întregul efectiv de elevi, dar eficiența învățării se vede atunci când sunt utilizate diferitele forme de organizare și strategii de învățare., la momentul oportun și în funcție de particularitățile de vârstă și individuale, de obiective, conținuturi, momentul zilei.

- *Principiul parteneriatului cu familia și cu comunitatea.* Înțelegerea valorii educației timpurii incluzive de către familie, comunitate și participarea acestora la oferirea tuturor copiilor a șanselor egale la educație, dezvoltare, creștere și îngrijire înseamnă un start bun în viață.

În plan administrativ:

Din punct de vedere administrativ, decizia de trecere a clasei pregătitoare din învățământul preșcolar în învățământul primar, respectiv în învățământul obligatoriu, a solicitat măsuri și soluții suplimentare care să rezolve cel puțin două dintre aspecte:

- *Unde va fi plasată clasa pregătitoare ? (ca spațiu)*
- *Cine va preda la clasa pregătitoare ?*

Așadar, după o analiză a disponibilității spațiilor existente la nivelul școlii noastre, s-a luat măsura desfășurării activității claselor pregătitoare în spațiul unei foste grădinițe particulare care a fost pus la dispoziția școlii noastre prin bunăvoința preotului greco-catolic Russu Sorin.

În ceea ce privește personalul didactic, prin decizia Consiliului de Administrație a școlii noastre am fost numite noi, ca și învățătoare titulare ale școlii, cu o vastă experiență didactică.

În planul formării/perfecționării cadrelor didactice:

Accentul plasat pe dezvoltarea capacităților, atitudinilor ce țin de dezvoltarea socio-emoțională (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a respecta diversitatea), dezvoltarea fizică (motricitate fină și grosieră, dar și sănătate și alimentație sănătoasă) sau a atitudinilor și capacităților în învățare (curiozitate și interes, inițiativă, persistență în activitate, creativitate), alături de competențe academice urmărite în mod tradițional (din domeniul dezvoltării cognitive și a limbajului și comunicării) a impus cadrelor didactice o regândire a demersului educațional, a modalităților specifice de organizare a învățării și predării cât și a modalităților specifice de evaluare la acest nivel de școlarizare.

În acest scop, am participat la programul de formare continuă de tip „blended learning” pentru cadrele didactice din învățământul primar, organizat Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, intitulat *Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici* în cadrul căruia ne-am familiarizat cu practicile educaționale bazate pe curriculum-ul integrat, cu principiile de elaborare a acestuia, cu managementul clasei și evaluarea competențelor cheie la școlarii mici, cu exemple de bune practici de învățare-instruire și predare integrată.

Contextul educațional- Activitatea integrată

Problemele concrete de viață, ce trebuie rezolvate zi de zi, au un caracter integrat și nu pot fi soluționate decât apelându-se la cunoștințe, deprinderi, competențe ce nu sunt încadrate în contextul strict al unui obiect de studiu. Pentru ca elevii zilelor noastre să facă față solicitărilor lumii contemporane, trebuie să le formăm capacitatea de a realiza transferuri rapide și eficiente între discipline, de a colecta, sintetiza și de a pune la lucru împreună cunoștințele dobândite prin studierea disciplinelor școlare. Dacă succesul școlar este dat de performanța elevului în cadrul contextelor disciplinare, succesul în viața personală, profesională și socială este dat tocmai de capacitatea de a ieși din tiparul unei discipline și de a realiza conexiuni și transferuri rapide între discipline pentru soluționarea problemelor ivite.

Curriculum-ul integrat presupune o anumită modalitate de predare și o anumită modalitate de organizare și planificare a instruirii și produce o inter-relaționare a disciplinelor sau obiectelor de studiu, astfel încât să se răspundă nevoilor de dezvoltare ale elevilor. Unitățile de învățare *se topesc* în cadrul conturat de temele activităților integrate în cadrul disciplinelor de studiu ce poartă denumiri în viziune integrată: **comunicare în limba română –CLR, matematică și explorarea mediului – MEM, arte vizuale și lucru manual – AVL**M, pe nivelurile integrării curriculare: monodisciplinaritatea și pluridisciplinaritatea (multidisciplinaritatea), integrare transdisciplinară.

Caracteristici și argumente ale activităților integrate:

- ❖ învățarea devine un proiect personal al elevului, îndrumat, orientat, animat de către învățător;
- ❖ învățarea devine interesantă, stimulativă, semnificativă;
- ❖ la baza activității stă acțiunea practică, cu finalitate reală;
- ❖ elevii participă pe tot parcursul activităților desfășurate;
- ❖ activitățile integrate sunt în opoziție cu instruirea verbalistă și livrescă;
- ❖ accentul cade pe activitatea de grup și nu pe cea cu întreaga clasă;
- ❖ le oferă elevilor posibilitatea de a se manifesta plenar în domeniile în care capacitățile lor sunt cele mai evidente;
- ❖ cultivă cooperarea și nu competiția;
- ❖ elevii se deprind cu strategia cercetării; învață să creeze situații, să emită ipoteze asupra cauzelor și relațiilor în curs de investigație, să estimeze rezultatele posibile, să mediteze asupra sarcinii date;
- ❖ sunt instrumente de apreciere prognostică deoarece arată măsura în care elevii prezintă sau nu anumite aptitudini și au valoare diagnostică, fiind un bun prilej de testare și de verificare a capacităților intelectuale și a aptitudinilor creatoare ale acestora.
- ❖ cadrul didactic trebuie să renunțe la stilul de lucru fragmentat, în care lecțiile se desfășoară una după alta, cu distincții clare între ele, ca și cum nu ar face parte din același proces și să adopte o temă de interes pentru elevi, care transcede granițele diferitelor discipline, organizând cunoașterea ca un tot unitar, încheșat;
- ❖ obiective ale mai multor discipline planificate în cursul săptămânii sunt atinse în cadrul unor scenarii/ activități zilnice care includ fragmente din disciplinele respective sub un singur generic.

Activitatea integrată se dovedește a fi o soluție, atât în demersul educațional la clasa pregătitoare cât și pe parcurs, pentru o mai bună corelare a activităților de învățare cu viața societății, cultura și tehnologia didactică.

Concluzii

Ceea ce trebuie să învețe micii școlari sunt bazele indispensabile ale unei eficiente învățări viitoare. Aceste baze sunt deopotrivă de natură cognitivă, afectivă și motivațională. Elevii trebuie să

devină capabili să-și organizeze și să-și ordoneze propria lor învățare, să învețe singuri sau în grup și să surmonteze dificultățile pe care le întâlnesc în cursul proceselor de învățare. Desfășurând activități integrate, copilul are posibilitatea de a-și exprima păreri personale, de a coopera cu ceilalți în elaborarea de idei noi, în rezolvarea sarcinilor, în argumentare, devenind mai activ și câștigând mai multă încredere în sine. În ce privește rolul cadrului didactic, acesta devine un „facilitator”, mai mult decât o sursă de informații.

Din perspectiva învățământului modern în educație accentul trebuie pus pe stăpânirea de către elevi a proceselor, înțelegerea conceptelor și pe capacitatea de a le folosi în diverse situații încă de la debutul școlarității.

BIBLIOGRAFIE

1. Bocoș, Mușata- *Instruirea interactivă*, Presa Universitară Clujeană, 2002;
2. Ciolan, Lucian- *Învățarea integrată*, Editura Polirom, Iași, 2008;
3. Crișan, Al. (coord.)- *Curriculum școlar. Ghid metodologic*, M.E.I.-I.S.E, București, 1996;
4. Cucuș, Constantin- *Pedagogie*, Polirom, Iași, 2002;
5. Ionescu, Miron, Radu, Ion- *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca 1995;
6. Manolescu, Marin, Potolea Dan- *Teoria curriculumului*, MEN, 2006;
7. Legea Educației Naționale, 2011.
8. „Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici”- program de formare continuă de tip „ blended learning” pentru cadrele didactice din învățământul primar, 2012.